

Роль викладача в цьому процесі зводиться передусім до ролі помічника, консультанта: вчитель більше не джерело знань, він лише допомагає учням інтегруватися в певний комунікативний процес, брати участь у комунікації зі своїми однолітками [9, с. 231].

Використання інтерактивних інформаційних технологій у процесі викладання сприяє значному зростанню рівня сформованості комунікативної компетенції учнів, мотивації до вивчення предмета, допомагає вчити і вчитися з інтересом і максимальною ефективністю.

Ідея запровадження інтерактивних технологій в навчанні, безумовно, вже не є новою в теоретичному плані. Завдання, що стоїть перед вчителем на даний момент – це органічне впровадження нового в освітній процес.

**Висновки.** Таким чином, використання різноманітних інноваційних методів навчання іноземним мовам має ряд переваг, які допомагають навчити студентів активно здобувати нові знання, розвивають їх творчі та організаторські здібності, дають потужний стимул до вивчення мови. Інноваційні технології дозволяють ідеально поєднати теорію з практикою, формують знання з предмету, професійні навички та вміння.

Ефект застосування інноваційних технологій з метою підвищення професійної спрямованості вивчення іноземної мови у вузі найбільш помітний, коли вони застосовуються в системі занять, забезпечуючи оволодіння цілим комплексом умінь і знань, закладаючи результативну базу для ефективної професійної поведінки в майбутньому.

Звичайно, традиції навчання не змінюються настільки ж швидко, як технології. Але неухильний розвиток останніх – незаперечний факт. І завдання викладача – зробити сучасні технології природною і невід'ємною частиною процесу навчання іноземних мов, створюючи тим самим реальну модель спілкування.

#### Список використаних джерел

1. Азарова Н. В. Інтерактивні технології навчання майбутніх правників / Н. В. Азарова // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2011. – Випуск 39. – Частина 2. – С. 7-13.
2. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання: навчальний посібник / О. П. Буйницька. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 240 с.
3. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академ-видав, 2007. – 616 с.
4. Зазуліна Л. В. Педагогічні проекти : наук.-метод. посібник / Л. В. Зазуліна. – Кам'янець-Подільський : Абетка – НОВА, 2006. – 40 с.
5. Нові технології навчання : наук.-метод. зб. – К. : Наук.-метод. центр вищої освіти, 2008. – Спецвипуск. – 187 с.
6. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Г. С. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнок. – К. : Ленвіт, 2005. – 119 с.
7. Прочан В. І. Метод проектів як педагогічна технологія / В. І. Прочан // Держава та регіони. – Серія: Гуманітарні науки. – 2010. – № 3. – С. 93-96.
8. Яковлева М. Упровадження інтерактивних методів навчання при вивченні іноземної мови у вищому юридичному навчальному закладі / М. Яковлева // Наукові записки. – Випуск 132. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – С. 231-234.

УДК

**Клімова Анна Ігорівна**

*Харківський національний технічний університет  
сільського господарства ім. Петра Василенка*

### **СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ЧИННИК УСПІШНОГО НАВЧАННЯ**

*Представлений огляд однієї з актуальних проблем навчання іноземних студентів, а саме соціально-психологічної адаптації до нових умов навчання та проживання.*

*Ключові слова: іноземні студенти, соціально-психологічна адаптація, навчання, особистісний розвиток.*

В умовах реалізації геополітичних та економічних питань у системі освіти завжди важливим є досвід навчання іноземних студентів. Підготовка іноземних студентів у вищих навчальних закладах України дуже актуальна на теперішній час. Частіше за все в Україну на навчання приїздять студенти з таких країн як Марокко, Код Д'Івуар, Алжир, Китай, В'єтнам, Туркменістан, Узбекистан тощо. Навчання іноземних студентів повинно розвиватися та ставати однією з пріоритетних галузей надання вищої освіти. Цей досвід сприяє інтеграції вітчизняних шкіл вищої освіти у світовий інтелектуальний простір, стимулює розвиток науки в країні. Проблеми освіти іноземних студентів є одними з найважливіших психологічних та педагогічних проблем у галузі міжнародної освіти. Проблема соціально-психологічної адаптації до нових умов проживання та навчання іноземних студентів є однією з найактуальніших.

**Актуальність** даного дослідження полягає в тому, що, від успішної соціально-психологічної адаптації безпосередньо залежать успіхи студентів у навчанні, і, як правило, цю проблему доводиться вирішувати керівництву навчального закладу, деканату та викладачам. Від того, як швидко проходить адаптація, залежить процес їх професійного становлення. Існують як фактори, які погіршують адаптацію, так і такі, що полегшують її.

До факторів, які погіршують адаптацію, належать такі як нестача інформації, можливе неухвалене ставлення до студентів з боку викладачів, співробітників деканату та гуртожитку. До внутрішніх факторів, що полегшують адаптацію, можна віднести особисту здатність студента долати труднощі, добрий стан здоров'я та волюв'язкості, до зовнішніх факторів – цілеспрямовану роботу навчального закладу. Основним показником адаптації особистості є емоційний стан.

Позитивні емоції, що відчуває людина під час спілкування з друзями, у побуті, задовільне самопочуття, відчуття душевного комфорту – все це фактори адаптації особистості. Існують загальні для студентів-іноземців з країн, що розвиваються, труднощі у процесі адаптації, такі як невисокий загальноосвітній та культурний рівень, слабка підготовка з профільних предметів та дисциплін, відмінності форм та методів навчання в українських навчальних закладах від тих, що існують у вищих школах рідних для них країн. У іноземних студентів відзначається високий рівень очікування зовнішнього контролю, пасивність під час прийняття рішень. Вони відчувають себе безпорадними, потребують поруч особу, будь то відповідальний за приїзд до України, або викладач, повинні відчувати підтримку у вирішенні життєвих питань. Їм потрібно обов'язково нагадувати, підштовхувати їх, щоб вони доводили справу до кінця. У іноземних студентів також спостерігається фактор несприйняття інших. Вони тримаються осторонь від українських студентів, намагаються спілкуватись лише обособленими групами, зазвичай, це групи з однієї країни. Занурюючись в інокультурне середовище, вони відчувають деякі труднощі у взаємодії з іншими у зв'язку з недостатнім рівнем володіння українською чи російською мовами, різницею в культурах та іншими чинниками, що спричиняє ще більші труднощі у питаннях адаптації.

Соціально-психологічна адаптація іноземних студентів є необхідною умовою для успішного розвитку сфер культурної взаємодії. На процеси адаптації суттєвий вплив здійснюють етнокультурні та особистісні фактори. Особистісні фактори - це етична толерантність і соціально-психологічна адаптація до інокультурного середовища. Коли іноземний студент стає частиною нового навчального процесу, він постає перед необхідністю прийняти нові організаційні вимоги. Але мова йде не лише про режим навчання і вимоги адміністрації, що регламентують навчальний процес. Йдеться також і про всю сукупність соціально-економічних умов. Іноземний студент змушений будувати нову лінію поведінки, враховуючи традиції, норми та правила, що запроваджені в іншій країні.

Система соціально-психологічної адаптації призвана вирішувати цілу низку проблем. Новоприйнятий на навчання студент долучається до системи внутрішньоорганізаційних відносин, займаючи в ній водночас декілька позицій, має відповідати сукупності вимог, норм, правил поведінки, що визначають соціальну роль людини у колективі. Вступивши на навчання в той чи інший навчальний заклад, людина має певні цілі, потреби, норми поведінки. У відповідності до них студент висуває певні вимоги до закладу, до умов навчання та власної мотивації. Процес взаємного пристосування чи адаптації студента-мігранта й навчального закладу буде проходити тим успішніше, чим більшою мірою ступені норм та цінностей колективу стають нормами чи цінностями всіх учасників навчального процесу, чим швидше та краще студент усвідомлює власну роль у колективі.

Усвідомлення та підтримка національно-культурних відмінностей означає, перш за все, визнання базової цінності самобутності культур, що має виявлятися не лише в толерантному ставленні до інших, а й виражатися повагою та прийняттям різноманітних національностей. Адаптаційний період для кожного мігранта є об'єктивно необхідним і для різних студентів вимагає певного часу. Ставши до навчання, студент опиняється в інформаційному вакуумі, що має вплив як на результати його успішності, так і на його особистісне задоволення.

Перші тижні навчання – це завжди стрес. За шкалою стресогенних факторів Холмса-Рея зміна місця навчання з переїздом до іншої країни знаходиться на третьому місці за силою впливу на людину після смерті близьких та розлучення. Психологи стверджують, що, за умов успішної адаптації, студент починає ефективно навчатись вже за кілька місяців, а у випадку спонтанного розвитку – лише протягом року. Окрім традиційної адаптації нового студента у навчальному закладі доцільно розглянути також адаптацію студента-мігранта до нових умов навчання. Успішність адаптації залежить від цілого ряду чинників, головним з яких є якісний рівень навчання з професійної орієнтації та об'єктивність оцінювання знань.

Соціально-психологічна адаптація полягає в засвоєнні мігрантом психологічних особливостей навчального закладу, долучення до системи взаємовідносин між членами закладу. Специфіка соціально-психологічної адаптації, на відміну від біологічної, полягає у можливості здійснення не лише

приспосовницької, а й перетворювальної діяльності. З одного боку, це процес взаємодії особистості та соціального середовища, який направлений на досягнення певного ступеню відповідності результатів діяльності вимогам соціуму. З іншого боку, соціально-психологічна адаптація є самоорганізуючою системою, основними елементами якої є як структурні компоненти особистості, так і особливості соціального оточення.

Результатом соціально-психологічної адаптації є наступні якості особистості:

- 1) вона сприяє безконфліктному та продуктивному виконанню основних видів діяльності;
- 2) вона дозволяє задовольнити власні соціально обумовлені потреби;
- 3) дозволяє займати конструктивну позицію стосовно тих соціальних очікувань, які від неї вимагає соціальне середовище;
- 4) створює можливість для самовираження та творчого прояву її особистісного потенціалу.

**Висновки.** Адаптаційні здатності людини здебільшого залежать від сукупності психологічних особливостей, якостей та властивостей особистості, що створюють особистісний потенціал людини. Чим вища особистісна зрілість, тим вища вірогідність успішної соціально-психологічної адаптації. Однак, крім допомоги кураторів навчальних груп у соціально-психологічній адаптації іноземних студентів повинні працювати адаптаційні центри, призначені оптимізувати взаємодію між іноземними студентами та стороною, що приймає на навчання. За аналогією з адаптаційними центрами трудових мігрантів, адаптаційні центри для іноземних студентів мають здійснювати наступні види діяльності:

- інформаційна, перекладацька підтримка іноземних студентів;
- допомога у вирішенні можливих конфліктів за участі студентів;
- організація психологічної допомоги і тренінгів для іноземних студентів;
- організація культурно-дозвільної діяльності (екскурсії, музеї, виставки тощо);
- максимально об'єктивне та достовірне інформування про соціально-економічні, культурні та політичні процеси в регіонах, де знаходяться навчальні заклади, що приймають студентів.

#### Список використаних джерел

1. Азбергенова Г. А. Социально-психологическая адаптация личности в кросс-культурных условиях / Г. А. Азбергенова // Вестник Кыргызско-Российского славянского университета. 2016. – Т.16. – С. 65-67.
2. Березин Ф.Б. Психическая и психофизиологическая адаптация человека / Ф. Б. Березин. – Л.: Наука, 1988. – 270 с.
3. Ильченко А. М. Социально-психологическая адаптация иностранных студентов: процесс, способность, результат // Молодой ученый. – 2017. – С. 394-396.